

Tárgytematika

Társadalmi struktúra és rétegződés

NGM_RT043_1

Tárgyfelelős neve: dr. Róbert Péter

Félév: 2014/15/2

Beszámolási forma: Vizsga

Tárgy heti óraszám: 2/1/0

Tárgy féléves óraszám: 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA

Az előadás átfogó képet kíván festeni a társadalmi struktúra elméletek alapjairól, fejlődéséről, típusairól illetve a rétegződésméletek különböző megközelítési formáiról. Az egyes elméletek kapcsán a magyar társadalom szerkezetével kapcsolatos elméleti munkák és a különböző Magyarországon lefolytatott rétegződésvizsgálatok eredményeinek összehasonlítására is sor kerül, ahol arra mód nyílik európai kitekintéssel.

Az előadás látogatásával a hallgatók társadalomelméleti tudása nő, a kritikus gondolkodás képessége fejlődik.

TANTÁRGY TARTALMA

Az előadás során érinteni kívánt témák a következők:

1. A társadalmi struktúra- és rétegződés kutatás célja. A struktúra és rétegződés fogalma.
2. Makrocsoportok különböző típusai: osztály, rend, kaszt, réteg, elit. Terminológiai eltérések. Marx és Weber elméletei.
3. A struktúrakutatás ismeretelméleti- logikai és kutatástechnikai követelményei. Heterogenitás és egyenlőtlenség. Nominális és graduális változók.
4. Társadalmi struktúra és értékrendszer. A struktúra kikristályosodása. A konzisztencia elve. Látens és manifeszt csoportok.
5. A struktúrakutatás két alapmodellje. Konfliktuselméleti és funkcionalista megközelítések. Szintézistörekvések: Lenski kísérlete.
6. Hálózati-elemzések, blokk-modellek.
7. Az államszocialista társadalmak strukturális viszonyai. A munkamegosztásra épülő megközelítések. A munkamegosztás fogalmának felbontása. A munkajellegcsoportok.
8. Integrációs sémák, duális megközelítések. A két világháború közötti magyar társadalom szerkezete.
9. Piac és redisztribúció. Az első és második gazdaság társadalomszerkezeti sajátosságai. Az L-modell és a kétháromszög-modell.
10. A státusmérés dilemmái. A speciális státus és az általános státus. A magyar társadalom státusrétegződése.
11. A státuskikristályosodás és státusinkonzisztencia jelensége a magyar társadalomban. A státusrétegződésre épülő rétegződési modellek. A rétegződési modellek összehasonlítása.
12. Rendszerváltás, társadalmi rétegződés, új paradigmák.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

KÖTELEZŐ IRODALOM

Átfogó, általános irodalom:

- Andorka R. (2006) *Bevezetés a szociológiába*. Osiris Kiadó, Budapest. pp. 155-200 (5. fejezet Társadalmi szerkezet és rétegződés.)
- Giddens, A. (2008) *Szociológia*. Osiris Kiadó, Budapest. pp. 235-267. (9. fejezet –Társadalmi rétegződés és osztály.)
- Huszár Á. (2013) Foglalkozási osztályszerkezet (I.) - Elméletek, modellek. *Statisztikai Szemle*, 2013. (91. évf.) 1. sz. 31-56. old.

Irodalmak az egyes témakörökhöz:

- Gecsér O. (szerk.) (2012) *Társadalmi rétegződés olvasókönyv*. ELTE, Budapest.